

**PROJEKT USTAWY O ORGANIZACJI NACZELNYCH
WŁADZ WOJSKOWYCH Z DN. 14. III. 1924 R.**

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Druk N-r 1080.

OKRES I.

**MINISTERSTWO
SPRAW WOJSKOWYCH.**

Warszawa, dnia 14 marca 1924 r.

L. 1416/G. M. II. tj.

Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dn. 10 marca br. mam zaszczyt przesłać P. Marszałkowi **projekt ustawy o organizacji najwyższych władz wojskowych**, z uprzejmą prośbą o przedłożenie go Sejmowi Rzeczypospolitej.

Minister Spraw Wojskowych
Sikorski
Generał Dywizji.

Do
Pana Marszałka Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
w Warszawie.

U S T A W A

o organizacji najwyższych władz wojskowych w czasie pokoju.

TYTUŁ I.

Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 1.

Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych Państwa, czuwa nad przygotowaniem obrony Państwa i zapewnieniem zdatności bojowej armii, a w szczególności:

1) zwołuje z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, Ministra Spraw Wojskowych, względnie Generalnego Inspektora Wojsk, Radę Obrony Państwa i kieruje jej obradami;

2) mianuje Generalnego Inspektora Wojsk, Szefa Sztabu Generalnego, Szefa Administracji Armii, Szefa Korpusu Kontrolerów i Naczelnego Prokuratora Wojskowego na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony przez Ministra Spraw Wojskowych;

3) na bezpośredni wniosek Ministra Spraw Wojskowych:

a) nadaje pierwszy stopień oficerski oraz dalszy przy awansach;

b) przenosi oficerów do rezerwy i w stan spoczynku i odwrotnie;

c) mianuje na stanowiska dowódców pulków i równorzędnych

i wyższe;

4) wykonywa prawo darowania i złagodzenia kary, oraz darowania skutków zasądzenia karno-sądowego w poszczególnych wypadkach, w stosunku do osób, podlegających sądownictwu wojskowemu.

TYTUŁ II.

Rada Obrony Państwa.

Art. 2

Dla rozpatrywania zagadnień zasadniczych, dotyczących obrony Państwa, przygotowania mobilizacji całego Narodu na wypadek wojny, skoordynowania w tym kierunku działalności właściwych ministrów i uzgodnienia dobrowolnej akcji społeczeństwa z akcją Rządu, ustanawia się Radę Obrony Państwa, obradującą pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 3.

W skład Rady Obrony Państwa wchodzi jako członkowie: Prezes Rady Ministrów, Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Spraw Zagranicznych, Minister Spraw Wojskowych, Minister Skarbu, Minister Przemysłu i Handlu, Minister Kolei, Generalny Inspektor Wojsk i Szef Sztabu Generalnego.

O ile Prezydent Rzeczypospolitej uzna, że przedmiot obrad dotyczy zakresu działania innych Ministrów, biorą oni także udział w Radzie Obrony Państwa — jako członkowie. Na posiedzenia Rady Obrony Państwa za zgodą Prezydenta Rzeczypospolitej mogą być powoływani rzeczoznawcy wojskowi i cywilni.

Art. 4.

Radę Obrony Państwa zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej w miarę potrzeby, nie mniej wszakże niż dwa razy w roku.

Art. 5.

Uchwały Rady Obrony Państwa, które Prezydent Rzeczypospolitej przekazuje do wykonania Prezesowi Rady Ministrów, stanowią ogólne dyrektywy dla Rządu i obowiązują Ministrów biorących udział w ich stanowieniu. Protokoły posiedzeń Rady Obrony Państwa prowadzi Szef Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, podpisuje Prezes Rady Ministrów.

TYTUŁ III.

Minister Spraw Wojskowych

Art. 6.

Minister Spraw Wojskowych jest w czasie pokoju i wojny naczelną władzą we wszelkich sprawach kierownictwa wojskowego, oraz dowódcą sił zbrojnych państwa w czasie pokoju.

Art. 7.

Minister Spraw Wojskowych urzeczywistnia swe zadania przez Generalnego Inspektora Wojsk, Inspektorów Armii, Inspektorów Broni, Inspektora Szkół, Radę Wojenną i Ministerstwo Spraw Wojskowych.

W skład Ministerstwa Spraw Wojskowych wchodzi: Sztab Generalny, Szefostwo Administracji, Korpus Kontrolerów, Departamenty oraz Kierownictwo Marynarki Wojennej. Inne składowe części Ministerstwa Spraw Wojskowych, oraz jego szczegółową organizację określi rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, wydane na wniosek Rady Ministrów. Poza tym normy, regulujące szczegółowo zakres czynności wyższych organów wojskowych na podstawie niniejszej ustawy ustala Prezydent Rzeczypospolitej rozkazami, wydawanymi na wniosek Ministra Spraw Wojskowych.

TYTUŁ IV.

Rada Wojenna.

Art. 8.

Rada Wojenna jest organem doradczym Ministra Spraw Wojskowych, który zasięga jej zdania we wszystkich sprawach, dotyczących zasad organizacji, mobilizacji, zaopatrzenia, uzbrojenia i wyszkolenia armii, a także w sprawach dotyczących fortyfikacji i przemysłu wojennego. Poza tym Rada Wojenna wydaje opinię o dyslokacji i planie koncentracji wojsk, oraz opiniuje listę kandydatów dla obsadzenia wyższych stanowisk na podstawie list kwalifikacyjnych, które rozpatruje od pułkownika wzwyż.

Art. 9.

Przewodniczącym Rady Wojennej jest Minister Spraw Wojskowych, a w skład jej wchodzi: Generalny Inspektor Wojsk, jako stały zastępca przewodniczącego, Szef Sztabu Generalnego, Inspektorowie Armii, Inspektorowie Broni, Inspektor Szkół, Szef Administracji Armii, oraz dwaj generałowie powołani przez Ministra Spraw Wojskowych na przeciąg jednego roku jako członkowie.

W posiedzeniach Rady Wojennej mogą brać udział rzeczoznawcy techniczni, powoływani każdorazowo przez Ministra Spraw Wojskowych.

Sekretariat Rady Wojennej prowadzi jeden z zastępców Szefa Sztabu Generalnego.

Art. 10.

Radę Wojenną zwołuje Minister Spraw Wojskowych z własnej inicjatywy, lub na wniosek Generalnego Inspektora Wojsk, o ile zachodzi tego potrzeba, w każdym razie nie mniej niż 4 razy do roku.

Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej jest obecny na posiedzeniu Rady Wojennej, bierze w niej również udział Prezes Rady Ministrów.

TYTUŁ V.

Generalny Inspektor Wojsk.

Art. 11.

Dla zabezpieczenia ciągłości prac nad przygotowaniem obrony Państwa i utrzymaniem zdatności bojowej armii, ustanawia się Generalnego Inspektora Wojsk, którym jest generał mianowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony

przez Ministra Spraw Wojskowych, jako bezpośredniego jego przełożonego.

Art. 12.

Generalny Inspektor Wojsk daje Szefowi Sztabu Generalnego ogólne dyrektywy odnośnie planów operacyjnych.

Stawia wnioski na obsadę wyższych dowództw przewidzianych na wypadek mobilizacji, kwalifikuje generałów, opiniuje obsadę pokojową stanowisk od dowódców pułku włącznie wzwyż, kieruje wyszkoleniem wyższych dowództw oraz wykonywa za pośrednictwem Szefa Sztabu Generalnego zwierzchni nadzór nad Wyższą Szkołą Wojenną.

We wszystkich sprawach zasadniczych, dotyczących przygotowania obrony Państwa, wizjuje projekty zarządzeń Szefa Sztabu Generalnego przed przedłożeniem ich Ministrowi Spraw Wojskowych, oraz przedkłada sprawozdania Radzie Obrony Państwa.

Art. 13.

Generalny Inspektor Wojsk wykonywa bezpośrednio lub pośrednio przez Inspektorów Armii inspekcję całej armii, opracowuje z nimi zadania, czekające ich z chwilą wybuchu wojny, organizuje i kieruje grammi wojennymi i manewrami armii.

TYTUŁ VI.

Inspektorowie Broni, Inspektor Szkół, Inspektorowie Armji.

Art. 14.

Inspektorowie Broni i Inspektor Szkół podlegają bezpośrednio Ministrowi Spraw Wojskowych, a Inspektorowie Armji pośrednio przez Generalnego Inspektora Wojsk, któremu podlegają w jego zakresie działania.

TYTUŁ VII.

Szef Sztabu Generalnego.

Art. 15.

Szef Sztabu Generalnego podlega bezpośrednio Ministrowi Spraw Wojskowych. Kieruje on pracami Sztabu Generalnego, podejmując je na podstawie rozkazów Ministra Spraw Wojskowych, dyrektyw Generalnego Inspektora Wojsk i z własnej inicjatywy.

Art. 16.

Szef Sztabu Generalnego jest stałym zastępcą Ministra Spraw Wojskowych w sprawach związanych z dowodzeniem armii w czasie pokoju w ramach ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych.

TYTUŁ VIII.

Szef Administracji Armji.

Art. 17.

Szef Administracji Armji podlega bezpośrednio Ministrowi Spraw Wojskowych i kieruje z ramienia Ministra administracją armii.

Art. 18.

Szef Administracji Armii zastępuje w zasadzie Ministra Spraw Wojskowych wobec Sejmu i w Rządzie, za wszystkie jednak z tym zastępstwem związane jego czynności jest odpowiedzialny Minister Spraw Wojskowych.

TYTUŁ IX.**Szef Korpusu Kontrolerów.**

Art. 19.

Szef Korpusu Kontrolerów podlega bezpośrednio Ministrowi Spraw Wojskowych. Kieruje on pracami Korpusu Kontrolerów, który wykonuje z ramienia Ministra Spraw Wojskowych kontrolę całokształtu Administracji Armii.

TYTUŁ X.**Postanowienia końcowe.**

Art. 20.

Wykonanie powyższej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Spraw Wojskowych.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą ustawy i przepisy sprzeczne z niniejszą ustawą oraz dotychczasowe postanowienia w przedmiotach unormowanych niniejszą ustawą.

Art. 21.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

***PROJEKT USTAWY O ORGANIZACJI NACZ. WŁ. WOJSK.
UWZGLĘDNIAJĄCY POPRAWKI PRZYJĘTE PRZEZ RADĘ
MINISTRÓW W DN. 5. XII. 1924 R.***

Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 1.

Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych Państwa. Czuwa on nad przygotowaniem obrony Państwa i zapewnieniem zdatności bojowej armii, a w szczególności:

1) Zwoluje z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów względnie Ministra Spraw Wojskowych Radę Obrony Państwa i kieruje jej obradami.

2) Mianuje Generalnego Inspektora Wojsk, Szefa Sztabu Generalnego, Szefa Administracji Armii, Szefa Korpusu Kontrolerów i Naczelnego Prokuratora Wojskowego na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony przez Ministra Spraw Wojskowych.

3) Na bezpośredni wniosek Ministra Spraw Wojskowych: